

[Finansministeren.]

ikke enig i det ærede medlems bedømmelse deraf. Det kan godt være, at befolkningen kan få den opfattelse; det kan bl. a. hænge sammen med, på hvilken måde pressen hjælper den til at få en sådan opfattelse. Jeg har godt lagt mærke til, hvad der er skrevet om den sag; men ikke alt, hvad der skrives i aviserne, er rigtigt, og navnlig forekommer det i mange tilfælde, at måske er det, man skriver, rigtigt, men man udelader andre, væsentlige ting til belysning af spørgsmålet. Jeg mener derfor ikke, jeg kan tage noget initiativ i denne sag, og må mene, at vil man have dette ændret, er det til syvende og sidst et lovgivningsanliggende. Jeg for min part mener, det vil være rimeligt at vente, også for dette spørgsmåls vedkommende, til det særlige udvalg, der behandler spørgsmålet om boligudgifter, har sluttet sit arbejde; det kunne tænkes at få konsekvenser også for det forhold, vi her drøfter.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 41) findes i tidenden sp. 1869).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Børge Schmidt: Der er, siden vi ved første behandling drøftede dette lovforslag, kommet en henvendelse fra Foreningen „Bymæssige Kommuner“, og jeg finder det derfor rigtigt, at vi mellem anden og tredje behandling underkaster lovforslaget en kortvarig udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Børge Schmidt: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af internationale overenskomster om oprettelse af en midlertidig ordning vedrørende et globalt kommercielt satellitkommunikationssystem, undertegnet i Washington den 20. august 1964.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VII) findes i tillæg A. sp. 667, fremsættelsen i tidenden sp. 1569).

Sagen sattes til forhandling.

Waldemar Laursen: Det af den højtærede minister for offentlige arbejder fremsatte forslag til folketingsbeslutning vedrørende Danmarks ratifikation af internationale overenskomster om oprettelse og udnyttelse af et telekommunikationssystem via satellitter kan jeg give mit partis tilslutning.

Spørgsmålet om telekommunikation har jo altid været et såvel interkontinentalt som internationalt forhold, der har beroet på aftaler landene imellem, og med det fredelige formål og sigte at skabe så stabile teleforbindelser landene og kontinenterne imellem som overhovedet muligt.

Hidtil er telekommunikationen gået de mere traditionelle veje, kabelanlæg og kabelveje, såvel til lands som til søs, samt radio- og radiotelegraforbindelser; det har været de muligheder, som har stået til rådighed. Men også på teleteknikkens område er der nu i vor teknikkens tidsalder nye muligheder og midler at tage i anvendelse, og med det i forslaget omtalte globale satellitkommunikationssystem skulle nye midler og nye veje tages i anvendelse og dermed i nogen grad supplere og aflaste det bestående telenet, hvilket med den tiltagende telekommunikation må betragtes som et fremskridt af stor betydning. Da man gennem de hidtidige forsøg med opsendelse og anvendelse

[Waldemar Laursen.]

delse af satellitter i teletjenesten nu har høstet erfaringer og har fået godtgjort, at teknikken er i orden, skulle der jo være sikkerhed for, at opsendelsen af en satellit, der for at kunne anvendes kontinentalt må kunne placeres i synkron bane med jorden, til anvendelse i teletjenesten er en mulighed.

Alligevel må man vel betragte foretagendet som et eksperiment, et operationelt forsøg, der først senere, om det viser sig effektivt og økonomisk forsvarligt — hvad foreløbige beregninger synes at godtgøre — suppleres med nye opsendelser, hvor også andre typer af satellitter, måske mere teknisk fuldkomne, kan komme til anvendelse.

Projektet, forstår jeg, omfatter 3 faser: planlægning, konstruktion, opsendelse af satellitten og dermed oprettelse af satellit-afsnittet. Man kunne tænke sig en fjerde fase: nedtagning af satellitten — men den er vel af gode grunde udeladt. Noget værdifuldt ved den i projektet opstillede overenskomst er, at alle lande, der ønsker det, har mulighed for at tilslutte sig aftalen og dermed få del i udnyttelsen af det tænkte, efterhånden hele jorden omfattende satellitkommunikationssystem.

I fortegnelsen over medunderskriverne ser jeg, at intet af østbloklandene og intet af østens lande bortset fra Japan er med, og det synes jeg må beklages, da oprettelsen af systemet er en indbydelse til fredeligt samvirke omfattende hele jorden. Forhåbentlig er det et forhold, der senere ændrer sig. At Danmark bør være med i projektet, finder jeg ganske naturligt, og beløbet, 5,6 mill. kr., som er Danmarks bidrag, skulle heller ikke virke afskrækkende. Det må vel nærmest siges at være beskedent, når man ser, at de samlede udgifter til etablering af systemet beløber sig til 200 mill. dollars. Til gengæld er beløbet af en sådan størrelse i procent, at Danmark nødvendigvis må gå sammen med de andre nordiske lande for derved at komme op på en kvota, der på skift kan sikre dem en repræsentation i den komité, der skal formidle samarbejdet landene imellem og være ansvarlig for de forskellige faser i opbygningen af systemet.

Kvotabestemmelsen får mig dog til at tænke på, hvordan forholdet vil udvikle sig, om flere lande tilslutter sig projektet

og som sådanne har krav på en kvota af en vis størrelse. Jeg håber ikke, at de skandinaviske landes kvota berøres deraf og dermed trykkes ned under de 1,5 pct., der er minimumskravet for repræsentation i komiteen, som jo bl. a. også skal tilrettelægge fremtidige projekter, godkende jordstationernes placering og eventuelle ændringer i overenskomsterne. Man kan vel i så tilfælde regne med, at eventuelle nye kvotaer registreres på anden måde, så at sådanne uheldige konsekvenser er udelukket for de lande, der på et tidligere tidspunkt har tilsagt deres medvirken til projektets gennemførelse.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er det de hidtil anvendte administrative teleganer i deltagerlandene, der skal formidle den interkontinentale trafik ad satellitvejen, d. v. s. herhjemme post- og telegrafvæsenet; men det er dog komiteen, der bestemmer, hvor jordstationerne til afvikling af trafikken skal placeres. Der findes mig bekendt i Europa i dag 4 jordstationer med satellitmodtageranlæg, deraf det ene i Sverige. Sidstnævnte er netop konstrueret med teknisk udstyr beregnet på satellitbetjening og med henblik på samarbejde mellem dansk og svensk teletjeneste. Jeg vil anse det for muligt, at netop denne jordstation kan finde anvendelse inden for systemet.

Hvad angår den tekniske opbygning af projektet, konstruktion og udstyr til satellitten, mener jeg, at Danmark også her må kunne komme i betragtning. Dansk industri er som bekendt på det elektro- og teletekniske område fuldt på højde med andre lande, og vort land vil ganske sikkert være i stand til at fremstille og levere noget af det udstyr, som skal indbygges i satellitten.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale det af den højtærede minister stillede forslag til folketingsbeslutning.

Per Møller: Der er selvsagt et naturligt område at skabe og udbygge et internationalt samarbejde på. Den opgave, der her melder sig, ville i hvert fald ikke ellers give de mindre stater nogen plads i opbygningen af hele dette nye system. Rent principielt finder jeg derfor, at det er en naturlig og glædelig ting, at Danmark er med i dette

[Per Møller.]

samarbejde. Det er givet, at kredsen af de stater, der fra starten er med, må forekomme en smule begrænset. Jeg synes, det kunne have sin værdi, hvis den højtærede minister kunne oplyse noget om, hvorvidt der er forventninger om, at denne kreds af samarbejdende nationer kan udvides, og her er det jo i særlig grad selvfølgelig de kommunistiske lande, den østlige blok, opmærksomheden vil være henvendt på.

Hvad angår selve formen i det samarbejde, der hermed lægges op til, er det iøjnefaldende, at man fra amerikansk side har vist sig rundhåndet og vil bære sin væsentlige part af byrden, så det, der tager form her, vel i begrænset omfang, i lille målestok, er noget af det, man har talt om under slagordet det atlantiske fællesskab, noget, som på andre områder måske kunne være blevet til mere, end det er blevet. Hvis dette lille område, dette tekniske område, man her går i gang med, kan forme sig på en sådan måde, at det smitter af på de mere vidtrækkende politiske områder, ville det i hvert fald være en umådelig stor gevinst.

Hvad angår økonomien i projektet, da er det jo ikke noget skræmmende beløb, der er tale om. Jeg ville gerne høre, om den højtærede minister kan bedømme udsigterne for en forhøjelse af beløbet på de 200 mill. dollars til 300 mill. dollars, og om dette i givet fald vil betyde, at Danmark automatisk er forpligtet til at forøge sin andel på de nuværende 5,6 mill. kr. med 50 pct. Er det noget, der vil gå automatisk, eller hvilken fremgangsmåde må man imødesee i denne sammenhæng?

Det stilles i udsigt, at danske firmaer vil kunne opnå leverancer til udformningen af satellitsystemet. Også på det punkt synes jeg det kunne være interessant at høre, om man på forhånd har nogen begrundet formodning om, hvorvidt dette er andet end et princip, om det er noget, der også vil kunne få praktisk betydning.

Jeg vil overhovedet til slut sige, at jeg synes, at det kunne have sin værdi for det høje ting og for offentligheden, hvis ministeren kunne trække nogle linjer op, så man ligesom anede, hvilke praktiske perspektiver der knytter sig til gennemførelsen af det projekt, man her tager det formelle skridt til. Der er som sagt nogle områder her, hvor

jeg mener at lidt nærmere oplysning kunne kunne være værdifuld, men hvad spørgsmålet om at give parlamentarisk godkendelse af disse aftaler angår, er mit parti positivt og tilsiger sin medvirken til ratifikationen.

Fanger: Den tekniske udvikling skrider jo hurtigt frem i vore dage. Vi har i dette århundrede været vidne til trafikens udvikling som et resultat af eksplosionsmotorens anvendelse som fremdrivningsmiddel, og vi har været vidne til elektricitetens praktiske udnyttelse som kraftkilde og hermed den store produktionsfremgang, når man erstatter muskelkraften med elektrisk kraft.

Der har været en rivende udvikling i telefon, telegraf, film, radio og fjernsyn. Atomkraften åbner store muligheder for udnyttelse til både krigs- og fredsformål, og endelig kommer raketudviklingen, som foreløbig er resulteret i opsendelsen af satellitter uden og med bemanning, der har som foreløbig målsætning af erobre månen.

Sidste år lykkedes det at anvende en satellit til at sende fjernsyn over verdenshavene, men da det var en af de sædvanlige satellitter med en omløbstid om jorden på 90 minutter, kunne den kun anvendes ca. 20 minutter af hver 90 minutter. Nu gælder det et projekt om en satellit med en omløbstid på 24 timer, og derfor skal den ud i en afstand af ca. 40.000 km fra jorden for med en hastighed af ca. 3 km i sekundet at følge jordens omdrejning i løbet af 24 timer. Hermed vil det være muligt at anbringe satellitten konstant over Atlanterhavet, så at den konstant kan bruges til telekommunikation fra det amerikanske kontinent til Europa, og herved kan vi f. eks. konstant være i fjernsynsforbindelse med USA.

Et sådant projekt med de fremtidsperspektiver, det rummer, kan vi efter min mening kun acceptere. Men det ville vel være naturligt, om jeg spurgte den højtærede minister, om projektet anbefales af den højeste tekniske sagkundskab inden for post- og telegrafvæsenet, og det ville vel også være naturligt at spørge det tekniske-videnskabelige forskningsråd om dets stilling.

Man kan også spørge, om fordelingen af

[Fanger.]

udgifterne skal pålignes de forskellige forbrugere: telegraf, telefon, radio og fjernsyn, hvad jeg synes ville være naturligt.

Det konservative folkeparti ser med velvilje på dette tekniske fremskridt, men da der fra forskellig side er rejst spørgsmål om, at der er for lille forbindelse imellem viden-skab og teknikere på den ene side og politikere og befolkning på den anden side, vil jeg gerne henstille til den højtærede minister at lade en sagkyndig skrive en kronik til pressen og holde et foredrag i radio og fjernsyn, som kan give de tekniske oplysninger om et sådant projekt og om, hvilke muligheder det indebærer på kort og på lang sigt.

Else-Merete Ross: Da Danmark, så vidt jeg forstår, får fordel af at deltage i det påtænkte satellitkommunikationssystem og vi i forhold til de samlede udgifter kan klare deltagelsen med relativt beskedne beløb, når vi tegner en kvota sammen med Norge og Sverige, kan det radikale venstre give sin tilslutning.

For min skyld skal forslaget ikke gå i udvalg, da jeg håber, den højtærede minister her i salen kan give mig den oplysning, jeg ønsker.

Når den midlertidige ordning efter den internationale konference går over til at blive en endelig ordning, regner man med, at den kan danne grundlaget for et verdensomspændende satellitkommunikationssystem.

I indledningen til overenskomsten står der, at man ønsker at oprette et global-system, og jeg har forstået det som ét system i modsætning til flere indbyrdes konkurrerende systemer. Alle lande, der er medlem af Den internationale Telekommunikationsunion, kan blive medlem; men kan man være sikker på, at f. eks. Sovjetunionen og andre østbloklønde ønsker at deltage i et system, som er opbygget af USA, og som USA vel kunne have gennemført alene? Af bemærkningerne synes noget sådant i hvert tilfælde at have været muligt. Jeg slutter det af, at der i bemærkningerne tales om at sikre europæisk medindflydelse og om de europæiske landes fælles optræden over for USA. Europa synes altså at have bedt om at være med. Er der grundlag for

at tro, at østblokløndene ønsker at deltage i dette amerikansk-vesteuropæiske projekt?

Hvis de ikke vil være med, men opretter deres eget system, hvilken indflydelse vil det så få på det system, vi nu er med til at oprette?

Arne Larsen: Vi hilser alle med glæde de tekniske fremskridt, og derfor kan jeg også på socialistisk folkepartis vegne anbefale den foreliggende traktat til godkendelse.

Det må hilses med tilfredshed, at der allerede så kort efter, at den første telstar kom i funktion, har kunnet nås så stabile resultater, at et mere internationalt samarbejde har kunnet påbegyndes. Traktaten bærer naturligvis på mange måder præg af, at man er tidligt ude; den er tydeligvis af foreløbig karakter. Det må således håbes, at det hurtigt må være muligt at få alle medlemmer af Den internationale Telekommunikationsunion med ind i samarbejdet, altså det spørgsmål, som også andre ærede ordførere har været inde på. Det havde været godt, om dette resultat allerede var opnået. Det skulle nemlig være sådan, at denne foreløbige aftale hindrer en senere aftale på bredere basis.

Vi har bemærket, at det skandinaviske bidrag netop har en sådan størrelse, at Skandinavien vil blive repræsenteret i komiteen.

Med disse korte bemærkninger skal jeg anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Johan Asmussen: Ingen kan have ringere forudsætninger end jeg for at vurdere alt det tekniske i dette forslag, men jeg kan forstå, at det, det drejer sig om, er et nyt skridt på vejen til at knytte lande og kontinenter sammen og medvirke til, at forbindelserne bliver så hurtige og effektive som muligt. Det er en tanke, som vi naturligvis fra dansk side må støtte i videst mulig udstrækning, og naturligvis vil de uafhængige også medvirke hertil.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Jeg vil gerne takke samtlige ærede ordførere for den tilslutning, der er givet til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Der er jo rejst en række spørgsmål, som

[Ministeren for offentlige arbejder.]

måske også kan være vanskelige for mig uden videre at besvare. Jeg har det på nogenlunde samme måde som det ærede medlem, der sidst havde ordet, hr. Johan Asmussen.

Jeg vil sige med hensyn til det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Waldemar Laurssen rejste, og som flere ærede ordførere har været inde på, om en videre deltagelse i samarbejdet, at dér står det sådan for mig, at der er en skillelinje — det fremgår jo i nogen grad af, hvem der har meldt sig til deltagelse — mellem de vesteuropæiske lande og det, vi kalder for østlandene. Det er i og for sig beklageligt, fordi der jo ellers hersker et helt internationalt samarbejde, når det drejer sig om post- og teletjeneste i øvrigt. Jeg har i hvert fald forstået dette forslag til folketingsbeslutning sådan, at der er adgang åben for de østlige lande til at være med, men man må vel i nogen grad se hele dette spørgsmål i belysning af den internationale situation i al almindelighed, og jeg bedømmer det i hvert fald sådan, at hvis der bliver bedre klima i hele forholdet mellem øst og vest, hvad der jo dog er visse tegn på, så vil det også på dette område, som jo er et rent praktisk, teknisk område, være muligt at komme ind i den situation, at de østlige lande er med i dette samarbejde.

I denne forbindelse kommer jeg ind på det spørgsmål, som det ærede medlem fru Else-Merete Ross rejste, nemlig om det kunne tænkes, at man fra østlandenes side vil begynde for sig selv. Det er, så vidt jeg er orienteret, ikke teknisk umuligt, selvfølgelig, at man kan operere på den måde, at man har et satellitsystem for dem, der nu er gået med til denne ordning, og et andet satellitsystem for andre lande. Jeg tror dog, det ville være teknisk rigtigt og bedst, om man kunne koncentrere sig om ét system, fordi der sikkert vil kunne opstå forviklinger, hvis der sendes satellitter op, uden at der er et vist samarbejde. Det er, hvad jeg kan svare på det spørgsmål, der er rejst af det ærede medlem fru Else-Merete Ross.

Det ærede medlem hr. Per Møller ville gerne have, om jeg kunne sige noget om det videre perspektiv i forbindelse med denne

overenskomst. Det er jeg, som jeg allerede har betonet, måske ikke særlig kvalificeret til, men jeg synes i og for sig, at enhver, der blot har beskæftiget sig lidt med hele spørgsmålet om den praktiske udnyttelse af satellitter, vil kunne sige sig selv, at der ligger et meget stort perspektiv heri. Vi har jo for så vidt allerede i praksis kunnet vurdere noget af dette perspektiv ved de direkte fjernsynsudsendelser, der har fundet sted igennem det sidste års tid. Det er da ganske givet, at kan man komme frem til den udvikling, man forudser her, så vil der også økonomisk kunne opnås meget store fordele i hele teletjenesten, som på en helt anden måde vil kunne betjene den hele verden i kraft af dette satellitsystem. Men det er jo sådan, at vi her står over for noget forholdsvis nyt, noget, der er i sin vorden, og hvor det derfor er ret besværligt at bedømme på forhånd, hvor hurtigt udviklingen går.

Jeg har noteret mig de spørgsmål, som det ærede medlem hr. Fanger rejste. Det første var, om projektet var anbefalet af teknikerne. Det kan jeg besvare med et ubetinget ja. Mig bekendt har det ikke været forelagt for det teknisk-videnskabelige forskningsråd, men jeg er på forhånd ikke spor i tvivl om, at den anbefaling, som post- og telegrafvæsenets sagkyndige har givet, også ville blive givet, hvis man spurgte dér.

Jeg skal gerne tage det spørgsmål op, som jeg i og for sig syntes der var rimelighed i, og som det ærede medlem hr. Fanger rejste: om man kunne få de virkelige sagkyndige til på et praktisk grundlag i presse, fjernsyn og radio at give en nærmere orientering om hele den fremtid, man kan imødesee i kraft af det projekt, vi her behandler forslag om.

Jeg takker altså for tilslutningen. Skulle der være ting, jeg ikke har kunnet svare på her, vil jeg være i stand til, hvis man ikke ønsker sagen i udvalg — hvad jeg har forstået der ikke særlig er ønske om — at svare på det ved sagens anden behandling. Jeg vil i så fald bede de ærede ordførere om at præcisere spørgsmålene skriftligt, så de kan få dem besvaret i den udstrækning, jeg nu engang er i stand til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
 vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning vedrørende en påtænkt ekspropriation af arealer i Ho-Oksby og Ål kommuner [af Skræppenborg-Nielsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. IX) findes i tillæg A. sp. 755, fremsættelsen i tidenden sp. 1692.)

Sagen sættes til forhandling.

Forsvarsministeren (Victor Gram): Forslaget til folketingsbeslutning indeholder en opfordring til mig om at tilbagekalde min anmodning til folketingets finansudvalg vedrørende erhvervelsen af arealer til udvidelse af det militære øvelsesområde ved Oksbøl. Det er vel overflødigt at sige, at jeg ikke finder det rimeligt at efterkomme opfordringen.

Ved fremsendelsen af anmodningen til finansudvalget har jeg fulgt gammel praksis. Sagen er da også i finansudvalget hidtil behandlet på normal vis. Jeg har et par gange været tilkaldt til samråd, ligesom udvalgets medlemmer under besøg på stedet har haft lejlighed til at bese området og drøftet projektet. Der har ikke over for mig fra finansudvalgets side været udtrykt ønske om en anden fremgangsmåde, og jeg finder det naturligt, at finansudvalget viderebehandler og afgør sagen på sædvanlig måde.

Derimod kan jeg naturligvis ikke have noget imod, at sagen drøftes her i det høje ting, ikke mindst på baggrund af en til tider ret livlig offentlig debat. Det er forståeligt, at en ekspropriation af det omfang, min anmodning til finansudvalget angiver, har givet anledning til bekymring blandt familier, der berøres af ekspropriationen. Jeg har fuld forståelse herfor og har bl. a. af denne grund været interesseret i, at ekspropriationen ikke får større omfang end strengt nødvendigt, hvilket anmodningen også er udtryk for. Erhvervelsen er imidlertid uundgåelig, såfremt man skal udbygge forsvaret på det grundlag, der blev lagt ved forsvarsforliget i 1960.

Ved den lejlighed blev der fastsat styrkemål for hæren, ligesom det blev bestemt, at de stående styrker, det vil sige 2 $\frac{1}{3}$ brigade, opbyggedes som pansret infanteri, og det vil igen sige udstyret med bæltedrevne, pansrede mandskabsvogne, bæltedrevet, selvkørende infanteri samt bæltedrevne kampvogne for at nævne de væsentligste terrængående køretøjer. Hærens karakter er således ændret væsentligt. Indøvelsen af brigaderne, efterhånden som det nye materiel tilgår hæren, kræver betydelig større øvelsesarealer, end hæren hidtil har rådet over. En fordeling af aktiviteten over flere øvelsesområder, som forsvaret allerede disponerer over, vil af praktiske grunde ikke være mulig.

Hærkommandoen har nøje overvejet andre muligheder end Oksbøl, f. eks. en udvidelse af Borris, der for øvrigt allerede er fuldt udnyttet med øvelser og skydning, men er kommet til det resultat, at en hvilken som helst anden løsning end Oksbøl vil kræve væsentligt større arealerhvervelser, større udgift og større indgreb i privat ejendom.

Hertil kommer, at Oksbølområdet er det eneste sted i landet, hvor vore pansertropper kan udføre alle deres skydninger, hvilket bl. a. skyldes, at skydningerne kan lægges ud over Vesterhavet. En anden væsentlig fordel ved Oksbølområdet er, at forsvaret kan benytte klitvæsenets tilstødende arealer. De benyttes i realiteten allerede i dag i så stor udstrækning, som forholdene tillader, først og fremmest som opmarch- og sikkerhedsområde. En yderligere udnyttelse vil kun være mulig, såfremt man fælder større eller mindre dele af plantagerne. Denne mulighed har været nævnt under den offentlige debat, og jeg har i den anledning igennem landbrugsministeriet indhentet en udtalelse herom fra klitdirektoratet. Klitdirektøren afviser i sin udtalelse en sådan løsning under henvisning dels til faren for sandflugt, dels til plantagernes klimatiske virkning, navnlig for de øst for plantagerne boende landmænd. Men selv om man valgte den løsning at fælde nogle plantager, ville det under hensyn til hærens behov være en utilstrækkelig løsning. Der ville fortsat være en større privatejet enklave placeret særdeles uheldigt i øvelsesområdet, som vil forhindre en fornuftig